

Artur Zieliński

Zespół pałacowy w Kurozwękach jako produkt turystyczny o ponadregionalnym znaczeniu

Ekonomiczne Problemy Usług nr 85, 305-321

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ARTUR ZIELIŃSKI

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

ZESPÓŁ PAŁACOWY W KUROZWĘKACH JAKO PRODUKT TURYSTYCZNY O PONADREGIONALNYM ZNACZENIU

Wprowadzenie

Znaczenie turystyki we współczesnym świecie jest bardzo duże¹, dlatego też ruch turystyczny jest inicjowany nawet na obszarach, które wcześniej nie były kojarzone z turystyką². Zaczyna się powoli dostrzegać i wykorzystywać wszelkie walory przyrodnicze i krajobrazowe³. Podejmuje się też działania, które podwyższają atrakcyjność terenu (np. restytucja zabytków). Zmienia się funkcję obiektów zabytkowych, często nadając im medialny i marketingowy charakter.

Znakomitym przykładem przytoczonych wyżej przeobrażeń jest zespół pałacowy w Kurozwękach. Obiekt ten położony jest w południowo-wschodniej

¹ *Kompendium wiedzy o turystyce*, red. G. Gołębski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, Poznań 2002, s. 435.

² A. Zieliński, *Związek krajobrazu z rozwojem turystyki w rejonie Staszowa (The relation between landscape and development of tourism in the region of Staszów)*, w: *Krajobraz a turystyka*, Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego nr 14, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG, Sosnowiec 2010, s. 274–283.

³ A. Zieliński, *Ocena ruchu turystycznego w rejonie Staszowa (południowo-wschodnia część województwa świętokrzyskiego)*, w: *Gospodarka turystyczna w regionie. Problemy jej funkcjonowania*, red. A. Rapacz Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wyd. AD REM, Jelenia Góra 2011, s. 121–130.

części województwa świętokrzyskiego. Praktycznie do końca lat 90. XX wieku nie miał on większego znaczenia turystycznego, a obecnie miejsce to odwiedza około 100 tys. turystów.

Celem pracy jest ukazanie dynamicznej metamorfozy obiektu, który stał się atrakcyjnym produktem turystycznym o ponadregionalnym znaczeniu. Istotą opracowania jest także określenie wielkości i struktury ruchu turystycznego w zespole pałacowym. Założono, że na sukces pałacu w Kurozwałkach miało wpływ specyficzne wyróżnienie tego miejsca przez sprowadzenie stada bizońców amerykańskich i przez tworzenie labiryntu kukurydzianego.

1. Przedmiot metoda badań

Kurozwałki do lat 90. XX wieku były bardzo zaniedbanym i biednym miejscem. Jedynie prostokątny plac w centrum miejscowości sugerował, że w przeszłości Kurozwałki miały większe znaczenie i miejski charakter. Przez długie lata zapuszczone zabytki i pałac w stanie ruiny odstraszały turystów. Natomiast otoczenie tej gminy charakteryzowało się krajobrazem rolniczym.

Przełomem w historii miejscowości okazał się fakt odzyskania przez spadkobierców majątku z ruinami pałacu. Prowadzona w sposób konsekwentny restytucja nadała temu miejscu charakter atrakcji turystycznej. Od roku 2007 istotną rolę w zespole pałacowym pełni specjalny kukurydziany labirynt, który tworzony jest co roku. Funkcjonuje on w sąsiedztwie pałacowego parku. Mimo, że obiekt ten działa zaledwie około trzech miesięcy w roku, potrafi go odwiedzić nawet kilkanaście tysięcy gości. Turyści po pokonaniu labiryntu, zachęteni nagrodami, pozostawiają specjalne kupony ze swoimi adresami. W roku 2010 pozostawiono 3200 takich blankietów. Zawarte w nich dane adresowe były przedmiotem badań. Analizę przeprowadzono w sposób anonimowy. Wyniki opracowano statystycznie i przedstawiono graficznie. Otrzymane rezultaty pracy okazały się cennym i interesującym materiałem. Obszary, z których turyści przyjeżdżają do Kurozwałek przedstawiono zgodnie z podziałem administracyjnym na województwa i powiaty. Dodatkowo opracowano dane indywidualnie dla województwa świętokrzyskiego. Dla większej przejrzystości zróżnicowania liczby turystów z poszczególnych powiatów województwa świętokrzyskiego przyjęto, że turyści z tego obszaru administracyjnego stanowią 100%.

2. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie Kurozwałk

Pod względem fizyczno-geograficznym analizowany obszar leży w północno-wschodniej części Niecki Połanieckiej, która jest subregionem Niecki Nidziańskiej⁴ (rysunek 1). Natomiast administracyjnie teren ten leży w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego – w powiecie staszowskim. Centrum administracyjnym tego rejonu stanowi niespełna 20-tysięczne miasto Staszów. Kurozwałki zaś są niewielką miejscowością leżącą zaledwie 7 km w kierunku na północny zachód od Staszowa. Przez tę miejscowość przebiega droga nr 765 łącząca Jędrzejów ze Staszowem. Ukształtowanie terenu cechuje się niewielkimi deniwelacjami. Główną rzeką przepływającą przez opisywany obszar jest Czarna Staszowska, która jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. W szerokiej dolinie Czarnej położony jest pałac, który jest przedmiotem analizy (rys. 2, 3).

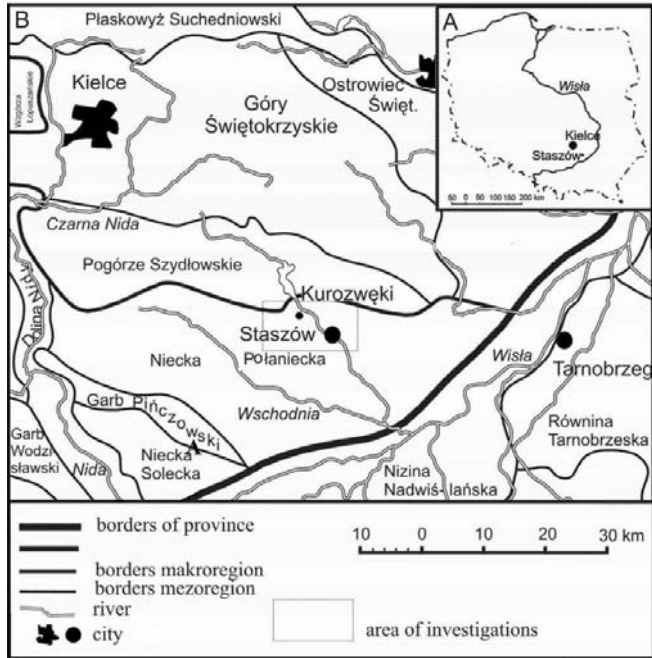
W rejonie opisywanego obszaru znajdują się cenne walory krajobrazowe, których specyfikę podkreślają malownicze i kameralne jeziora krasowe. Zjawiska krasowe występujące na tym terenie warunkują funkcjonowanie urozmaiconego otoczenia⁵. W lasach Golejowskich koło Staszowa występują osobliwości przyrodnicze – np. ruchome i pływające wyspy⁶. Niestety, nie wszystkie atuty środowiska jeszcze są właściwie i umiejętnie wykorzystywane. Nie mniej jednak już samo nagromadzenie jezior w północnej części Niecki Połanieckiej sprawiło, że ruch turystyczny w rejonie Staszowa ma charakter ponadlokalny⁷.

⁴ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 1998. s. 770+7map+2 ryc. pod opaską.

⁵ R. Ochyra, *Roślinność lejków krasowych w okolicach Staszowa na Wyżynie Małopolskiej – Monographiae Botanicae* 66, s. 1–136; K. Szczepanek, *Kras staszowski w świetle badań paleobotanicznych (The Staszów karst in the light of palaeobotanical studies)*, „Acta Palaeobotanica” 1971, Vol. XII, nr 2, s. 63–120; A. Zieliński, *Przeobrażenia środowiska na przykładzie jeziorok pochodzenia krasowego w okolicach Staszowa (Environmental transformation on the example of the little lakes karst in the Staszów region)*, w: *Zapis działalności człowieka w środowisku przyrodniczym*, red. E. Smolska i P. Szwarczewski, Tom IV, VI Warsztaty Terenowe, Sejny-Suwałki 14–16 czerwca 2007 r., s. 157–159.

⁶ A. Zieliński, *Geneza pływających wysp na jeziorach w Lasach Golejowskich koło Staszowa*, w: *Torfowiska w krajobrazie przekształconym – funkcjonowanie i ochrona*, Warsztaty Naukowe, Katedra Badań Czwartorzędu WNG Uniwersytetu Łódzkiego, Katedra Ochrony Przyrody Wbiło Uniwersytetu Łódzkiego, Pracownia Geologii WNG Uniwersytetu Łódzkiego, Fundacja Uniwersytetu Łódzkiego, Wawrzykowizna, 1–3 czerwca 2011 roku, s. 100.

⁷ A. Zieliński, *Ocena ruchu turystycznego...*, *op.cit.*, s. 121–130.

Rys. 1. Położenie obszaru badań na mapie konturowej Polski (A) i na tle jednostek fizyczno-geograficznych wg Kondrackiego 1998 (B).

Rys. 2. Ogólny widok na zespół pałacowy w Kurozwękach, który położony jest w rozległej dolinie rzeki Czarnej Staszowskiej

Źródło: archiwum zespołu pałacowego w Kurozwękach.

Rys. 3. Pałac w Kurozwękach

Źródło: opracowanie własne.

3. Wybrane atrakcje turystyczne w rejonie Kurozwęk

Warto zwrócić uwagę, że niedaleko kompleksu pałacowego w Kurozwękach funkcjonuje wiele miejsc, które są atrakcyjne dla turystów. W odległym zaledwie o 3 km Katuszowie działa stadnina koni arabskich o długiej tradycji hodowli tych zwierząt. Znajduje się tam także ciekawy kościół św. Jakuba, który stanowił punkt średniowiecznej drogi pielgrzymów do grobu tego świętego. Natomiast kilka kilometrów w kierunku północno-zachodnim od Kurozwęk znajduje się niewielka miejscowość Szydłów, która zyskała miano „polskiego Carcassonne”, dzięki zachowanemu do czasów współczesnych XIV-wiecznemu układowi urbanistycznemu. Zainteresowani geoturystyką mogą z kolei w Katuszowie zobaczyć na powierzchni interesującą naturalną wychodnię łupków wczesnokambryjskich, na których bezpośrednio zalegają osady trzeciorzędowe. Szkoda tylko, że obok tego miejsca nie znajduje się tablica informacyjna. Na opisywanym terenie znajduje się jeszcze wiele innych godnych uwagi stanowisk – zaniedbanych i niewykorzystanych w kreowaniu geoturystyki. W północno-zachodniej części Staszowa, w pobliżu drogi nr 764 łączącej Staszów z Kielcami znajduje się odkrywka selenitu, która jest pozostałością po funkcjonującej w latach 50. XX wieku kopalni gipsu (rys. 4).

Rys. 4. Fragment wychodni gipsów w rejonie Staszowa. Wielkość kryształów selenitu, które przepięknie błyszczą w promieniach słońca, można określić, porównując je do widocznego na zdjęciu zegarka

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 5. Duży Staw koło Staszowa jest jedynym jeziorem krasowym, które zostało zagospodarowane turystycznie

Źródło: opracowanie własne.

Sugerowane tablice informacyjne mogłyby ukierunkować uwagę turystów na ciekawą przeszłość geologiczną i przeobrażenia tego rejonu⁸. Natomiast osobliwość występowania wielu jezior krasowych, określanych tu potocznie jako „Pojezierze Staszowskie” lub „Mazury Staszowskie” (rys. 5), stałaby się wtedy dla wszystkich zrozumiała.

Kilka kilometrów na północ od Kurozwałk – na rzece Czarnej Staszowskiej od 1984 roku funkcjonuje zalew w Chańcy, którego powierzchnia wynosi ponad 400 ha. Obiekt ten, poza funkcją przeciwpowodziową (niestety, nie spełnił swego zadania w 2001 roku, co doprowadziło m.in. do zalania części posiadłości Popielów), ma także charakter rekreacyjny, który również ma istotne znaczenie w kreowaniu turystyki w rejonie Kurozwałk i Staszowa.

4. Rys historyczny pałacu w Kurozwałkach

Pałac w Kurozwałkach był pierwotnie budowlą o zdecydowanie obronnym charakterze. Warownię tę wzniesiono w drugiej połowie XIV wieku. Zamek pierwotnie do celów obronnych wykorzystywał także atuty, które stwarzała mu rzeka i podmokły charakter jej doliny. Z czasem jednak budowli tej nadano charakter reprezentacyjny (rys. 3).

Po II wojnie światowej do lat 90. XX wieku koniunktura opisywanej rezydencji nie była dobra. Pałac był zdewastowany, a jego otoczenie mocno zaniedbane. Sytuacja opisywanego miejsca zaczęła się zmieniać dopiero po 1991 roku, kiedy będący w ruinie pałac powrócił w ręce spadkobierców ostatnich właścicieli. Następcy, którymi jest rodzina Popielów, podjęli trud przywrócenia nieruchomości dawnej świetności, co konsekwentnie realizują do tej pory.

W stosunkowo krótkim okresie zamek i otaczający go teren diametralnie zmienił swój wygląd. Pałac przeszedł kapitalny remont. Park zaczął odzyskiwać utracone piękno, a rosnące w nim „pomnikowe” platany odzyskały majestatyczny wygląd. W posiadłości powstał pensjonat. Uruchomiono także restaurację oraz kawiarnię. Na przyległych do zabudowań pałacowych terenach rozległej doliny rzeki Czarnej Staszowskiej utworzono zagrodę, w której żyją ame-

⁸ A. Zieliński, *The sizes of sinks karst in the region of Duży Staw in Golejowskie Forest near Staszów in Poland*, VI International Conference Geology At School and University: Geology and Civilization, 2009, s. 264–266.

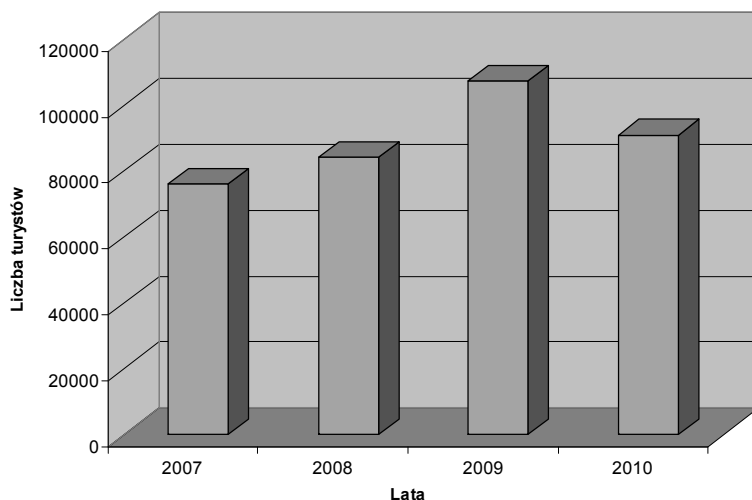
rykańskie bizona (rys. 8). W sąsiedztwie zorganizowano także minizoo. Funkcjonuje również plac zabaw dla dzieci i zjeżdżalnia linowa. Te inwestycje spowodowały wzrost zainteresowania Kurozwękami wśród turystów. Właściciele dóbr harmonijnie i prawidłowo połączyli przeszłość z teraźniejszością, utrzymując jednocześnie atmosferę starego polskiego dworu. Dodatkowo w 2011 roku uruchomiono w pałacu muzeum, w którym można zobaczyć pamiątki rodziny Popielów i galerię obrazów Józefa Czapskiego.

4. Wyniki badań

4.1. *Wielkość i struktura ruchu turystycznego w zespole pałacowym w Kurozwękach*

Dzięki przyjętej strategii i przemyślanym inwestycjom stworzony na nowo zespół pałacowy zaczął stawać się co raz większą atrakcją turystyczną (rysunek 6). Liczba turystów odwiedzających ten obiekt w ciągu roku zaczęła przekraczać nawet 100 tys. osób – w 2009 roku miejsce to odwiedziło ponad 107,5 tys. osób. Przyjeżdżają tutaj chętnie zarówno turyści indywidualni (46%), jak i grupy zorganizowane (28%) (rysunek 7). Znaczną część turystów zorganizowanych stanowią wycieczki szkolne. Łącznie 9% stanowią osoby, które odwiedzają to miejsce z okazji spotkań rodzinnych (4%) (śluby, komunie, jubileusze itp.) oraz różnych imprez biznesowych (5%). Zespół pałacowy przyciąga także rzesze turystów przy okazji organizacji różnych imprez plenerowych (17%). Pałac i jego otoczenie okazują się być dobrym miejscem do odbywania różnorodnych spotkań biznesowych i rodzinnych imprez okolicznościowych. Miejsce to ma obecnie ważne znaczenie jako atrakcja turystyczna w regionie świętokrzyskim⁹.

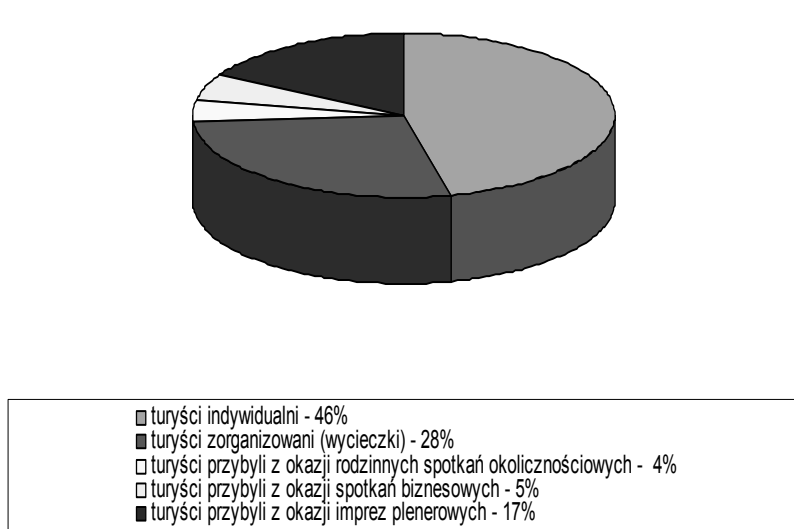
⁹ A. Zieliński, *Związek krajobrazu z rozwojem...*, op.cit., s. 274–283; A. Zieliński, *Ocena ruchu turystycznego...*, op.cit., s. 121–130.

Rys. 6. Liczba turystów odwiedzających zespół pałacowy w Kurozwękach w latach 2007–2010

Źródło: opracowanie na podstawie danych z zespołu pałacowego w Kurozwękach.

Wśród szeroko zakrojonych inwestycji rodziny Popielów fundamentalne znaczenie dla dużej dynamiki ruchu turystycznego wydaje się mieć sprowadzenie do Kurozwęk w 2000 roku równinnych bizonów amerykańskich (rys. 8). Przedsięwzięcie to miało także ogólnopolski wydźwięk medialny. Kurozwęki stały się wówczas jedynym miejscem w Polsce, gdzie bizony można było zobaczyć. Poza tym w restauracji w zespole pałacowym można spróbować potraw sporządzonych na bazie mięsa pochodzącego z hodowli bizonów. Obecnie stado bizonów liczy ponad 80 sztuk i nadal się powiększa.

Rys. 7. Struktura ruchu turystycznego w zespole pałacowym w roku 2010

Źródło: opracowanie na podstawie danych z zespołu pałacowego w Kurozwękach.

Rys. 8. Bizony amerykańskie hodowane na rozległych łąkach w sąsiedztwie pałacu w Kurozwękach

Źródło: opracowanie własne.

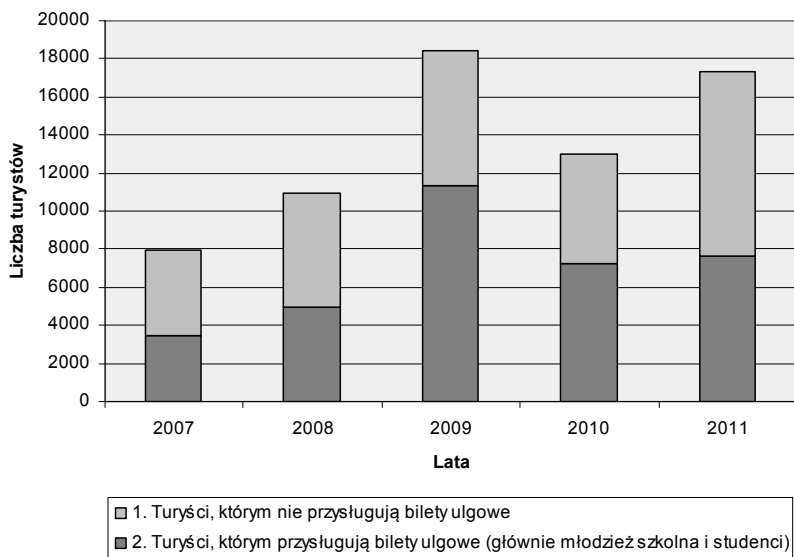

Rys. 9. Widok labiryntu kukurydzianego z góry; funkcjonował on na terenie zespołu pałacowego w 2009 roku. Ścieżki labiryntu tworzą wielki obraz, którego głównym motywem jest postać z bajki – Koziołek Matołek

Źródło: archiwum zespołu pałacowego w Kurozwałkach.

Drugą bardzo spektakularną inwestycją w Kurozwałkach o ogólnopolskim oddźwięku medialnym okazało się uruchomienie w 2007 roku przez Jana Marcina Popiela labiryntu. Atrakcję tę stworzono na polu obsianym kukurydzą, które znajduje się w sąsiedztwie minizoo i placu zabaw dla dzieci (rys. 9). Pole przeznaczone na tę inwestycję ma ok. 4 ha powierzchni. Labirynt każdego roku charakteryzuje się innym układem. Ścieżki labiryntu tworzą różne motywy, które wyraźnie są widoczne z „lotu ptaka”. Temat kukurydzianej kompozycji zazwyczaj nawiązuje do ważnych wydarzeń (np. w 2007 roku do EURO 2012, w 2010 roku do dwusetnej rocznicy urodzin Fryderyka Chopina). Czasami inspiracją wzoru labiryntu są ulubieńcy dziecięcych bajek (np. w roku 2009 była postać Koziołka Matołka). Ścieżki w labiryntach mają zróżnicowaną długość (od około 1 do 5 km), tak aby czas przejścia jak najlepiej dostosować do oczekiwań, wieku i kondycji turystów. Dodatkowych atrakcji podczas spaceru w labiryncie może przysporzyć fakt, że czasami występuje tam całkowity brak zasięgu telefonów komórkowych. Mimo że labirynt kukurydziany funkcjonuje zaledwie około 3 miesięcy w roku, to cieszy się on bardzo dużym zainteresowaniem (rysunek 10). W ciągu sezonu może go odwiedzić nawet kilkanaście

tysięcy osób. Najwięcej – prawie 18,4 tys. osób (11,4 tys. stanowiła głównie młodzież szkolna i studenci) pokonało labirynt w 2009 roku. Znacznie większe zainteresowanie labiryntem wśród dzieci i młodzieży w 2009 roku należy z pewnością wiązać z otwarciem w tamtym czasie w nieodległym od Kurozwek Pacanowie Centrum Bajek.

Rys. 10. Liczba turystów odwiedzających labirynt kukurydziany w latach 2007–2011

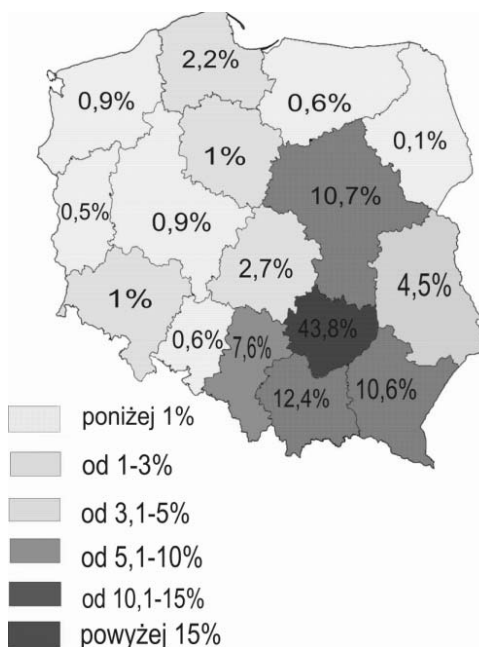
Źródło: opracowanie na podstawie danych z zespołu pałacowego w Kurozwekach.

Gwarancją udanej zabawy w labiryncie są odpowiednie warunki atmosferyczne i niewielka wilgotność gleby. Labirynt odniósł duży sukces marketingowy i ma istotne znaczenie w funkcjonowaniu całego zespołu pałacowego. W 2010 roku labirynt odwiedziło prawie 13 tys. osób, a 24,6% turystów pomysłnie pokonało jego ścieżki.

4.2. Obszary, z których turyści przyjeżdżają do zespołu pałacowego w Kurozwekach

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że turyści przyjeżdżający do zespołu pałacowego w Kurozwekach pochodzą spoza województwa święto-

krzyskiego (56,2%). Przyjeżdżają oni przede wszystkim z województw: małopolskiego (12,4%), mazowieckiego (10,7%), podkarpackiego (10,6%) oraz z województwa śląskiego (7,6%) i województwa lubelskiego (4,5%). Zdecydowanie najmniej turystów przyjeżdża do Kurozwałk z województwa podlaskiego – zaledwie 0,1%. Zauważa się także nieco większe zainteresowanie Kurozwałkami wśród osób przyjeżdżających z odległego województwa pomorskiego (rysunek 11). Natomiast turyści ze świętokrzyskiego stanowią łącznie 43,8%.

Rys. 11. Obszary, z których turyści przyjeżdżają do Kurozwałk według podziału administracyjnego Polski na województwa

Źródło: opracowanie na podstawie danych z zespołu pałacowego w Kurozwałkach.

Jeśli zaś wyniki badań rozpatrywać np. w granicach powiatów, okaże się, że napływ turystów z powiatów poszczególnych województw jest zróżnicowany (rysunek 12). Najwięcej turystów z województwa małopolskiego przyjeżdża z Krakowa, a z województwa mazowieckiego – z Warszawy i Radomia. Natomiast z województwa podkarpackiego poza Rzeszowem istotne znaczenie mają m.in. powiaty bezpośrednio sąsiadujące z województwem świętokrzyskim.

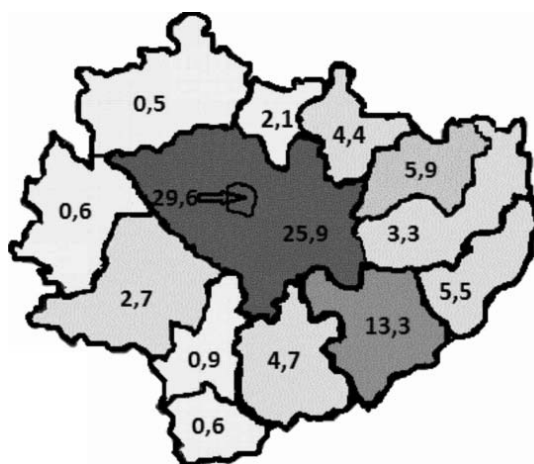
Turyści, którzy przyjeżdżają do zespołu pałacowego w Kurozwękach tylko z województwa świętokrzyskiego zamieszkują głównie Kielce (29,6%) i powiat ziemski kielecki (prawie 26%) (rysunek 13). Znaczny odsetek stanowią także turyści z samego powiatu staszowskiego (13,3%) oraz powiatów z nim sąsiadujących. Najmniej turystów do Kurozwęk przyjeżdża z powiatów leżących w północno-zachodniej i południowej części województwa świętokrzyskiego (rysunek 13). Warto nadmienić, że wśród osób odwiedzających opisywane miejsce znalazły się jeszcze turyści z zagranicy. Były to osoby, które przybyły z Francji, Niemiec, Szwecji i Wielkiej Brytanii.

Rys. 12. Obszary, z których turyści przyjeżdżają do Kurozwęk według podziału administracyjnego Polski na powiaty

Źródło: opracowanie na podstawie danych z zespołu pałacowego w Kurozwękach.

Zespół pałacowy w Kurozwękach cieszy się dużym zainteresowaniem wśród turystów nawet z odległych stron Polski. Rodzina Popielów nie poprzestaje na dotychczasowych swoich sukcesach. Pałac dalej dynamicznie rozwija swoje funkcje turystyczne i kulturalne, a oferta tego miejsca staje się coraz szersza. Opisywany obiekt odniósł duży sukces marketingowy w skali województwa świętokrzyskiego. Szkoda tylko, że w rejonie Kurozwęk i Staszowa nie w pełni wykorzystuje się walory turystyczne innych miejsc.

Rys. 13. Turyści z województwa świętokrzyskiego, którzy przyjeżdżają do Kurozwęk. Wartości podane na tle konturów powiatów określają procent przybyłych osób z danej jednostki administracyjnej. Przyjęto, że turyści z województwa świętokrzyskiego stanowią 100%

Źródło: opracowanie na podstawie danych z zespołu pałacowego w Kurozwękach.

Uwagi końcowe

Wyniki badań wymownie wskazują, że zespół pałacowy w Kurozwękach jest ponadregionalną atrakcją turystyczną. Obiekt ten nabiera coraz większego prestiżu na turystycznej mapie regionu świętokrzyskiego. Dynamiczny awans inwestycji Popielów był możliwy dzięki działaniom zakrojonym na bardzo szeroką skalę. Przedsięwzięcie to spełnia oczekiwania turystów.

Należy przy tym wyrazić opinię, że inicjatywa ściągająca tak ogromny potencjał turystów z różnych stron Polski może w się przyczynić do podjęcia bardziej wzmoczonych działań na rzecz turystyki przez miejscowe władze i inne podmioty gospodarcze. Być może wtedy wiele interesujących obiektów przyrody żywej i nieożywionej zyska właściwą oprawę, która w konsekwencji podniesie wartość turystyczną opisywanego obszaru oraz spowoduje wydłużenie pobytu turystów na tym terenie.

Sukces spadkobierców ostatnich właścicieli już zaczął korzystnie emanować na całą gminę Kurozwęki oraz znajdujące się w niej pozostałe zabytki i pomniki przyrody. Cenne z punktu widzenia historii budowle zaczęły nabierać turystycznego znaczenia, a pomniki przyrody doczekały się właściwej oprawy. Turyści z kolei zaczęli bardziej dostrzegać i cenić uroki krajobrazowe. Dzięki funkcjonowaniu zespołu pałacowego w nowym turystycznym wymiarze, gmina Kurozwęki swoją przyszłość może wiązać z rozwojem turystyki. Znaczenie turystyczne zespołu pałacowego będzie nadal wzrastać w związku z rozpowszechnianiem pozytywnej opinii o tym miejscu.

Niewątpliwą przyczyną dynamicznego sukcesu Kurozwek było szczególne wyróżnienie pałacu (spośród wielu innych takich obiektów w Polsce) nową ofertą turystyczną w postaci możliwości zobaczenia stada bizonów amerykańskich oraz zabawy w specyficznym labiryncie kukurydzianym. Stworzone dla turystów atrakcje nadają pobytowi w zespole pałacowym unikatowego i rodzinnego charakteru oraz wyróżniają to miejsce na turystycznej mapie Polski. Prestiż turystyczny Kurozwek będzie wzrastał w związku ze współpracą zespołu pałacowego z innymi obiektami turystycznymi (wzajemna promocja).

THE PALACE IN KUROZWĘKI AS A TOURIST PRODUCT THE SUPRA-REGIONAL IMPORTANCE

Summary

The north-eastern part of the Polaniecka Basin, the area close to the town of Staszow, had not been considered attractive for tourists for many years. Actually, this south-eastern province of Świętokrzyskie voivodeship, had no significance on the tourist map of Poland. Even a small town Kurozwęki, which had had an interesting and

colorful historical past for many years after the Second World War, was associated only with a sleepy, neglected and poor agricultural area, which was only interspersed by uncared monuments. The boom in the interest of the described place began when the castle together with a neglected park, being in the state of ruin, was returned to the heirs of the last owners. Then, not only has the former splendor of the palace and its surroundings reappeared, but phenomenally, the Palace in Kurozwęki has also become one of the major tourist attractions in the Świętokrzyskie region having supra-regional importance.

Translated by Agnieszka Zielińska